

21

BELÜGYMINISZTERIUM

**Szigorúan titkos!
Különösen fontos!**

10-24/21/1973.

012 _____ számú példány

**A Magyar Népköztársaság
belügyminiszter-helyettesének
0021. számú
UTASÍTÁSA**

Budapest, 1973. augusztus 15.

NYALYON KIVÉL HELYETTÉ

73/90 B11 ut

BELÜGYMINISZTERIUM

**Szigorúan titkos!
Különösen fontos!**

10-24/21/1973.

12

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1965. évi LXXV. tv. 23. §-ára
figyelemmel

**A Magyar Népköztársaság
belügyminiszter-helyettesének
0021. számú
UTASÍTÁSA**

Budapest, 1973. augusztus 15.

Lássa (név, rendfokozat): Engedélyező aláírása: Betekintő aláírása: Év, hó, nap:

Jelen utasításról másolatot, vagy kivonatot készíteni tilos!

10-24/21/1973.

**A Magyar Népköztársaság
belügyminiszter-helyettesének
0021. számú
UTASÍTÁSA**

Budapest, 1973. augusztus 15.

Tárgy: Börtönelhárítás és fogdai felderítés a Belügyminisztérium állambiztonsági vizsgálati szerveinél.

Az állambiztonsági szervek hálózati munkájának alapelveit tartalmazó szabályzatban meghatározott börtönelhárítás és fogdai felderítés hálózati funkcióknak a Belügyminisztérium állambiztonsági vizsgálati szerveinél történő végzésére az alábbi

u t a s í t á s t

adom:

I.

Börtönelhárítás

1. A BM. III/1. Osztály hatáskörébe utalt büntetésvégrehajtási intézetekben szabadságvesztés-büntetésüket töltő elítéltek és az előzetes letartóztatottak (a továbbiakban együtt: fogvatartottak) között — elsősorban a biztonság szempontjából fokozot-

tabban jelentős helyeken, valamint a nagyobb létszámú zárkákban és műhelyekben — az elhárítási feladatoknak megfelelően hálózatot kell szervezni, foglalkoztatni.

2. A BM. III/1. Osztály Börtönelhárító Alosztálya hálózatának feladata:

- a) Felderíteni a fogvatartottak által elkövetett és az ellenük folytatott büntetőeljárásban elhallgatott, valamint azon bűncselekményeiket, amelyeket a büntetőeljárás eszközeivel bizonyítani, hiánytalanul tisztázni nem lehetett.
- b) Ellenőrizni a politikailag veszélyes elemekké és a veszélyes bűnözőkké nyilvánított elítélteket, valamint azokat a fogvatartottakat, akik ellenséges magatartást tanúsítanak, konokul szembehelyezkednek a büntetés-végrehajtási intézet rendjével.
- c) Felderíteni, jelenteni, szükség esetén megakadályozni a börtönzendülésre és más bűncselekmény elkövetésére, továbbá munkamegtagadásra, öngyilkosságra és a büntetés-végrehajtási intézet rendjének megzavarására irányuló magatartásokat.

3. A börtönelhárítás hálózatát hivatalos, vagy társadalmi kapcsolatokon keresztül megállapítható kérdésekben foglalkoztatni nem szabad. A börtönelhárító munkában fokozottabban kell támaszkodni a hivatalos és a társadalmi kapcsolatokra.

A Börtönelhárító Alosztály beosztottainak feladataik eredményes végrehajtása érdekében elvtársi, a kölcsönös együttműködésen alapuló munkakapcsolatot kell tartani a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokával, nevelőtisztjeivel, körletparancsnokaival, a munkahelyek és műhelyek vezetőivel. E személyek közül az erre alkalmasakat — a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka (helyettese) valamint a pártszervezet választott funkcionáriusa kivételével — anélkül, hogy a hálózat tagjai lennének, esetenként be lehet vonni a börtönügynökséggel való kapcsolattartásba (személyi postaláda).

4. A BM. III/1. Osztály Börtönelhárító Alosztálya a börtönelhárítási feladatainak végrehajtása érdekében

- titkos munkatársat és
- börtönügynököt, mint hálózati személyeket, továbbá
- tájékoztatót

foglalkoztat. A tájékoztató nem tagja a hálózatnak, az állam-biztonsági börtönelhárító munkát objektum-biztosítási, valamint ellenőrzési feladatok ellátásával titkos együttműködésben segíti elő.

5. Titkos munkatárs:

A börtönelhárítás hálózatában titkos munkatárs (rezidens) a büntetésvégrehajtás szervezetszerű titkos együttműködésbe bevont azon hivatásos beosztottja, vagy polgári alkalmazottja, aki megbízhatóságánál, személyi tulajdonságainál, a büntetésvégrehajtási intézetben meglévő helyzeténél fogva az operatív tiszttel irányítása, ellenőrzése mellett a tájékoztatók egy csoportját vezeti és neveli.

- a) Titkos munkatársat tájékoztatókkal való kapcsolattartáson kívül más feladattal megbízni a BM. III/1. Osztály vezetőjének engedélyével lehet.
- b) Titkos munkatársi beszervezéseket a büntetésvégrehajtás e feladatra alkalmas azon nevelőtisztjei, körletparancsnokai, üzemvezetői, vagy művezetői közül kell végrehajtani, akik beosztásuknál, munkakörüknel fogva rendszeres, közvetlen kapcsolatban vannak az elítéltekkel és így feltűnés, dekonspiráció nélkül tudnak találkozni a hozzájuk kapcsolt tájékoztatókkal.
- c) Titkos munkatársnak nem szervezhető be a büntetésvégrehajtási intézet parancsnoka (helyettese) és a párt-szervezet választott funkcionáriusa.
- d) Titkos munkatársat hazafias alapon lehet beszervezni. Ezt kiegészítheti az anyagi érdekelttség.
- e) A titkos munkatársban erősíteni és fejleszteni kell azt a tudatot, hogy feladatát hazafias érzésből látja el. Alkalmassá kell tenni arra, hogy a hozzákapcsolt tájékoztatókat megfelelően vezesse és nevelje, hogy azok a velük szemben támasztott követelményeknek megfeleljenek. A tájékoztatók nevelése során figyelemmel kell lennie arra, hogy azok állandóan ellenséges környezetben vannak. Erre figyelemmel törekednie kell azok politikai átnevelésére.

A titkos munkatársat fokozott szakmai nevelésben kell részesíteni. A szakmai nevelés keretében az operatív munkának feladataival össze nem függő titkos módszereit, eszközeit vele ismertetni tilos.

f) A titkos munkatárssal irodahelyiségében, az operatív tiszt irodájában és nyilvános helyen lehet találkozni.

A titkos munkatárssal a hozzákapcsolt tájékoztatók számától — amely általában 5 főnél több nem lehet — és az egyes tájékoztatókkal való találkozása gyakoriságától függően, de legalább havonként kell az operatív tisztnek találkozni.

g) A titkos munkatárs a tájékoztatóktól kapott jelentéseket a legrövidebb időn belül köteles a vele kapcsolatot tartó operatív tisztnek átadni. A tájékoztatóktól átvett jelentéseket az operatív tisztnek történt átadásukig zárt borítékban kell magánál tartania.

A találkozón a titkos munkatársat be kell számoltatni. A tájékoztató által jelentett, írásba nem foglalt érdemi kérdésekről jelentést kell vele készíttetni. A találkozón értékelni kell munkáját és meg kell határozni további feladatait.

h) A titkos munkatársat ellenőrizni kell. Ez történhet a találkozón való beszámoltatása, a tájékoztatók jelentéseinek értékelése és ellenőrzése, valamint a titkos munkatárs és a tájékoztatók közötti találkozón az operatív tiszt esetenkénti személyes részvétele útján.

i) A titkos munkatársat jó munkája elismeréseként pénz- vagy tárgyjutalomban lehet részesíteni.

j) A titkos munkatársat a hálózathoz ki kell zárni, ha a beosztásában, illetve munkakörében bekövetkezett változás folytán a fogvatartottakkal a közvetlen kapcsolata megszűnik, vagy ha a BM. III/1. Osztály hatáskörébe nem tartozó büntetvégrehajtási intézetbe helyezik át és ott a BM. II. Főcsoportfőnökség illetékes szerve foglalkoztatni nem kívánja.

6. Börtönügynök:

A börtönügynök az a szervezetszerű titkos együttműködésbe bevont, szabadságvesztés-büntetését töltő elítélt, aki személyi tulajdonságai és körülményei folytán az operatív tiszt irányítása, ellenőrzése mellett börtönhálózati feladatokat lát el.

a) Börtönügynöknek a büntetvégrehajtás hivatásos beosztottjára, vagy polgári alkalmazottjára feladatot adni tilos.

A börtönügynök a büntetésvégrehajtás hivatásos beosztottjának, vagy polgári alkalmazottjának fogvatartottal tartott tiltott kapcsolatáról csak szóban tehet jelentést.

- b) A börtönügynök beszerzésének alapja lehet:
- bűncselekmény elkövetésének megbánása, az elkövetett bűncselekmény szerveinkkel való együttműködéssel történő jóvátétele. Ez elsősorban azoknak az elítélteknek esetében lehetséges, akik időlegesen kerültek szembe törvényeinkkel és nem folytattak bűnöző életmódot.
 - Anyagi érdekelttség. A hozzátartozóktól, a szabad élettől való elszakítottágot nehezen viselő elítéltek esetében, akik az együttműködés folytán helyzetüket megkönnyítő kedvezményekben, személyi előnyökben részesülnek.
 - Terhelő adat.
 - A fenti alapok kombinációja.
- c) Börtönügynöknek nem lehet beszervezni:
- az összeesküvés, szervezkedés vezetése miatt elítélteket;
 - az imperialista hírszerző szervek volt ügynökeit;
 - a hálózatból árulás miatt kizártakat;
 - a többszörösen visszaeső bűnözőket;
 - a tíz évnél hosszabb szabadságvesztésre ítélteteket;
 - akik kifejezetten feltételhez kötik az együttműködés vállalását;
 - a homoszexuálisokat, a gyávákat, a hazudozókat és a fecsegőket.
- d) Börtönügynök beszerzése általában a fokozatos bevonás azon sajátos módszerével történhet, hogy a jelöltet előbb a Börtönelhárító Alosztály tájékoztatóként foglalkoztatja.
- A részfeladatok teljesítése, a tájékoztató minőségben való foglalkoztatás során a jelölteket fokozottabban ellenőrizni kell.
- e) A börtönügynökök szakmai, politikai nevelésére fokozott gondot kell fordítani, tekintve, hogy állandóan szabadságvesztés-büntetésre ítélték környezetében van-

nak. Fejleszteni kell bennük azt a lojalitást, amely alapján a titkos együttműködés létrejött. Erősíteni kell bennük azt a tudatot, hogy szabadságvesztés-büntetésük letöltése után becsületes állampolgárokká válhatnak.

Szakmai nevelésük során velük a börtönügynöki munkájukkal össze nem függő titkos állambiztonsági módszereket, eszközöket ismertetni tilos.

f) A börtönügynökökkel a kapcsolattartás során ügyelni kell arra, hogy magatartásuk, mozgásuk megfeleljen a büntetésvégrehajtási intézet belső rendjének, hogy titkos megbízatásuk a fogvatartottak és a büntetésvégrehajtás állománya előtt fedve maradjon.

g) A huzamosabb időn át jól dolgozó börtönügynököt jutalomban, rendkívüli kedvezményben (levélírás, beszélő, feltételes szabadságra bocsátás, illetve enyhébb büntetésvégrehajtási fokozatba való átsorolás támogatása, kimagasló eredményt felmutató börtönügynök esetében a büntetés kegyelmi úton történő félbeszakításának kezdeményezése, támogatása) lehet részesíteni.

A találkozókön kisebb juttatások (cigaretta, élelmiszer, kávé stb.) is adhatók részükre. Nem lehet részükre olyan juttatást (szeszes ital stb.) adni, ami a fogvatartottak, illetve a büntetésvégrehajtás állománya előtti dekonspirálódásukhoz vezethet.

A börtönügynököket szabadulásuk alkalmával segíteni kell munkábaállásukban és a társadalomba való beilleszkedésükben.

h) A börtönügynökökkel a szükséghez képest, de legalább 4—6 hetenként az operatív tisztnek találkozni kell. A találkozókat a börtönviszonyokra tekintettel kell megszervezni és lebonyolítani. A találkozók konspirálására fel kell használni valamennyi természetes lehetőséget (nevelői beszélgetések, orvosi vizsgálatok, fegyelemsértések stb.). Ha a találkozás lefolytatása csak az operatív tiszt irodájában lehetséges, akkor azt a börtönügynök környezetéből foganatosított meghallgatásokkal is fedni kell.

Börtönügynökökkel kivételes esetben a kapcsolat közvetítőn (személyi postaládán) keresztül is tartható.

- i) A börtönügynököket jelentéseik értékelése, ellenőrzése és a rendelkezésre álló operatív eszközök útján rendszeresen ellenőrizni kell.

A továbbfoglalkoztatásra alkalmas börtönügynököket szabadulásuk esetén, ha a területileg illetékes állambiztonsági szerv foglalkoztatni nem kívánja, a BM. II. Főcsoportfőnökség illetékes szervének fel kell ajánlani. Ha a börtönügynököt a BM. II. Főcsoportfőnökség sem veszi át foglalkoztatásra, a hálózathoz ki kell zárni.

7. Tájékoztató:

A BM. III/1. Osztály Börtönelhárító Alosztálya által titkos együttműködésbe bevont az a szabadságvesztés-büntetését töltő elítélt, vagy előzetes letartóztatott, aki személyi tulajdonságainál, megbízhatóságánál fogva az operatív tiszttal irányítása, ellenőrzése mellett a büntetésvégrehajtási intézetben objektumbiztosítási, valamint a fogvatartottakkal kapcsolatban ellenőrzési feladatokat lát el.

- a) A börtönügynökség mellett a büntetésvégrehajtási intézetek leginkább veszélyeztetett helyein, továbbá a nagyobb létszámú zárakban, munkahelyeken, illetve műhelyekben tájékoztatót kell szervezni és foglalkoztatni.
- b) A titkos együttműködésbe tájékoztatóként elsősorban olyan fogvatartottakat kell bevonni:
- akiket rövidebb időtartamú szabadságvesztés-büntetésük miatt börtön-, vagy fogdaügynökként be-
szervezni nem célszerű,
 - akik a jövőre nézve börtön-, illetve fogdaügynöki minőségben való foglalkoztatásra alkalmasnak mutatkoznak.
- c) A jelöltet bevonása előtt tanulmányozni, ellenőrizni kell. Bűnügyek iratainak áttanulmányozásával meg kell ismerni elítélése okát, az ügyében hozott ítéletet, a vele szemben folytatott nyomozás során tanúsított magatartását, jellembeli és személyi körülményeit. Tanulmányozásához fel kell használni a büntetésvégrehajtási intézet nyújtotta lehetőségeket (nevelői beszélgetések, fogvatartottakra történő meghallgatás stb.).
- d) Megbízhatóságáról, őszinteségéről fogva tartott társaira történt meghallgatásai, ezek során tett vallomá-

sainak, a tanulmányozása szakában végrehajtott eseti jellegű feladatainak a rendelkezésre álló operatív eszközökkel való ellenőrzésével meg kell győződni.

- e) A jelölt bevonására csak többoldalú, alapos ellenőrzése után kerülhet sor.
- f) Ha a jelölt a tanulmányozás eredményeként bevonásra alkalmasnak mutatkozik, erre az operatív tisztnek javaslatot kell készítenie. A javaslatnak tartalmaznia kell:
- a titkos együttműködésbe való bevonásának célszerűségét;
 - életrajzát, a személyére vonatkozó legjellemzőbb adatokat;
 - alkalmasságát, megbízhatóságának indokolását;
 - az együttműködésbe való bevonásának alapját;
 - a bevonási beszélgetés témájának rövid leírását;
 - javasolt fedőnevét.

A javaslatához csatolni kell a tanulmányozása során keletkezett anyagokat.

- g) A tájékoztató bevonása történhet fokozatos, valamint a gyors módszer alkalmazásával.

Bevonását csak jóváhagyott javaslat alapján lehet végrehajtani. A javaslatot a Börtönelhárító Alosztály vezetője hagyja jóvá.

- h) A jelölt bevonását meghallgatása keretében kell végrehajtani. Bevonásáról nyilatkozatot készíteni nem kell. Sikertelen bevonási kísérlet esetén titoktartási nyilatkozatot kell felvenni.

- i) A tájékoztató bevonásáról az operatív tisztnek három napon belül jelentést kell készíteni.

- j) A tájékoztató munkáját minősítésben évenként értékelni kell.

- k) A tájékoztatót bevonása után feladatai ellátásához szükséges mérvű szakmai képzésben kell részesíteni. A találkozókön az általa jelentett, operatív szempontból érdemes adatokról kell csak vele jelentést íratni. A tájékoztatóval a szükséghez képest, de legalább 4—6 hetenként találkozni kell.

A tájékoztatót a kapcsolattartás elősegítése és fedése érdekében lehetőleg titkos munkatárshoz kell kapcsolni.

Titkos munkatárshoz csak ellenőrzött, kellő szakmai képésben részesített tájékoztató kapcsolható.

- l) A tájékoztatóra fedőnevével ellátott „T”-dossziét kell felfektetni. A személyével kapcsolatos anyagokat és azokat a jelentéseit, amelyek az objektum biztonságával, vagy az általa ellenőrzött személyekkel nem függenek össze, ebbe kell lerakni. A dossziét a TÜK. szabályai szerint kell kezelni.
- m) A hálózatban való foglalkoztatásra alkalmas tájékoztató szabadulásáról a területileg illetékes állambiztonsági szervet, ha pedig ez a tájékoztatót foglalkoztatni nem kívánja, az illetékes rendőri szervet értesíteni kell.
- n) A tájékoztató alkalmasságára, bevonására, bevonása alapjára, vezetésére, nevelésére, ellenőrzésére és jutalmazására a jelen pontban írt eltérésekkel az utasítás 6. pontjában foglaltakat kell értelemszerűen alkalmazni azzal, hogy tájékoztatót terhelő adattal a titkos együttműködésbe bevonni nem lehet.

II.

Fogdai felderítés

8. A bűnügyek nyomozása során a súlyosabb bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt őrizetbe vett, vagy letartóztatott személyek (továbbiakban együtt: gyanúsítottak) mellett, vagy ha ezt az ügy jellege, állambiztonsági érdekek indokolják, a fogdában felderítés végett fogdaügynököt lehet alkalmazni.

9. Fogdaügynök az a szervezetszerű titkos együttműködésbe bevont elítélt — kivételes esetben előzetes letartóztatott —, aki megbízhatósága, személyi tulajdonságai alapján a vizsgálótiszt irányításával, ellenőrzésével a gyanúsítottak mellett a fogdában operatív felderítést végez.

10. A fogdaügynök feladata:

- a) A gyanúsított vallomásának, hangulatának, magatartásának ellenőrzése, megnyilvánulásainak figyelemmel

kísérése, a nyomozás során alkalmazott, vagy tervezett taktikájának felderítése.

- b) A gyanúsítottnak a nyomozás által még fel nem tárt, vagy előkészület alatt levő bűncselekményének, bűnös kapcsolatainak felderítése, kombinációk alkalmazásában való közreműködés.
- c) A gyanúsított öngyilkossági, vagy szökési kísérletének felderítése, megakadályozása.

11. Fogdaügynöki feladatra — a speciálisan erre a célra beszervezett fogdaügynökökön kívül — felhasználhatók:

- a börtönügynökök, továbbá
- az állambiztonsági és rendőri szervek hálózatának tagjai.

12. A fogdaügynökök alkalmasságára, beszerzésére, beszerzésük alapjára és módjára, vezetésükre, nevelésükre, ellenőrzésükre és jutalmazásukra a jelen utasítás 6. pontjában foglaltakat kell értelemszerűen alkalmazni.

13. A BM. III/1. Osztály Börtönelhárító Alosztályának a fogdai felderítéssel kapcsolatos feladata:

- Fogdaügynökök beszerzése és az állambiztonsági, vizsgálati szervek ellátása a szükséges számú, felkészültségű fogdaügynökkel.
- Fogdaügynököknek a büntetésvégrehajtási intézetekből a BM. III/1. Osztály fogdájába való be- és visszaszállítása a megfelelő fedéssel.
- A fogdaügynököknek a vizsgálati szerveknél tartásával, továbbá a büntetésvégrehajtási intézetből a BM. III/1. Osztályra és a visszaszállításával, valamint keresetmegtérítésével és jutalmazásával összefüggő adminisztratív teendők végzése.
- A büntetésvégrehajtási intézetekben — pihentetésük idején — a fogdaügynökök nevelése és kiképzése. (Ilyen esetben általában hathetenként kell a fogdaügynökkel találkozni.)

Biztosítani kell, hogy a büntetésvégrehajtási intézetekben a fogdaügynökök ne kerüljenek össze olyan fogvatartottakkal, akik mellett korábban fogdaügynökként voltak foglalkoztatva.

14. A vizsgálótisztek az általuk nyomozott bűnügyek gyanúsítottjait kötelesek abból a szempontból is tanulmányozni, hogy börtön-, vagy fogdaügynöki beszerzésre alkalmasak-e. E feladatok ellátására alkalmas gyanúsítottokról a Börtönelhárító Alosztályt értesíteni kell.

15. Fogdaügynököt más feladatra felhasználni a BM. III/1. Osztály vezetőjének, börtönügynökké átminősíteni pedig a Börtönelhárító Alosztály vezetőjének engedélyével lehet.

16. Fogdaügynökök foglalkoztatásának rendje:

- a) Gyanúsított mellett fogdaügynök foglalkoztatását az ügy nyomozását végző vizsgálati alosztály vezetője rendeli el. Fogdaügynöknek a BM. III/1. Osztály fogdá-jába szállítását, a budapesti, megyei rendőr-főkapitány-ságok III/1. alosztályának történő átadását a Börtön-elhárító Alosztály vezetőjétől szolgálati jegyen kell kérni, megjelölve azt, hogy milyen nemű, életkorú és személyi tulajdonságokkal rendelkező fogdaügynök szükséges, továbbá, hogy milyen bűncselekményben és meddig tervezik foglalkoztatni.
- b) A vizsgálati szerv kérésére a Börtönelhárító Alosztály vezetője a megjelölt feltételeknek leginkább megfelelő fogdaügynököt köteles az érintett vizsgálati alosztály rendelkezésére bocsátani.
- c) Fogdaügynök az ügyben eljárást folytató vizsgálati al-osztály vezetője által jóváhagyott terv alapján foglal-koztatható. A foglalkoztatási tervnek tartalmaznia kell:
 - az ügy megjelölését, a gyanúsított nevét és a fogda-ügynök foglalkoztatásának indokát;
 - a fogdaügynök közelebbi feladatát és a vizsgálati szervnél való fogva tartásának legendáját (a legen-dának lehetőleg a fogdaügynök által ténylegesen el-követett bűncselekményre és személyi körülmé-nyekre kell épülnie);
 - a fogdaügynök bevezetésének és ellenőrzésének módját, magatartási vonalának meghatározását.
- d) A fogdaügynök feladatát a vizsgálati alosztály vezető-jének egyetértésével az ügy vizsgálótisztje határozza meg. A feladatnak összhangban kell lenni a nyomozás menetével, célkitűzéseivel és a fogdaügynök lehetősé-

geivel. A fogdaügynök bevezetésekor a gyanúsított kitérőről és bűncselekményéről tájékoztatást nem kaphat. Zárvatársa előtt csak saját nevének szerepelhet.

- e) A fogdaügynök feladatát úgy kell meghatározni, hogy a vizsgálati szerv rendelkezésére álló, más módon beszerzett adatok, bizonyítékok ne váljanak előtte ismertté.

A fogdaügynökkel kombinációt végrehajtani a vizsgálati alosztály vezetőjének engedélyével lehet.

- f) A fogdaügynököt az ügy vizsgálója, vagy e feladattal megbízott más vizsgálótiszt tarthatja, aki felelős a foglalkoztatásáért.

- g) A szükséghez képest, de legalább hetenként kétszer a fogdaügynökkel találkozni kell. A találkozókat „az ügyében folyó nyomozás” adta lehetőségekkel, nyomozási cselekményeken való részvétellel kell legalizálni. A fogdaügynöknek a vizsgálati szervnél való fogva tartását általában azzal kell legalizálni, hogy ügyében nyomozás folyik.

A találkozón a kapcsolattartóján kívül a vizsgálati alosztály vezetője, illetve annak engedélyével az ügyben dolgozó más vizsgálótiszt vehet részt.

A találkozón a fogdaügynököt részletesen be kell számoltatni végzett munkájáról és feladata végrehajtásának körülményeiről. A beszámoltatást követően a fogdaügynöknek jelentését írásban is el kell készítenie. A fogdaügynök írásbeli jelentése csak a tények felsorolását tartalmazhatja. Egyéni véleményét és következtetéseit a jelentésben csak külön ilyen irányú megjegyzéssel rögzítheti. A jelentését fedőnévvel írja alá.

A vizsgálótisztnek a fogdaügynök részére bevezetésekor és az egyes találkozókra meg kell határozni, hogy feladatai végrehajtása során milyen magatartást tanúsítson. Meg kell követelni, hogy a fogdaügynök a gyanúsítottak ügyével kapcsolatban gyanússá válható módon kérdéseket ne tegyen fel, ne provokáljon. A gyanúsítottat nem beszélheti rá valótlán vallomás megtételére. Olyan légkört, körülményeket kell teremtenie, hogy zárvatársa az ügyéről önként beszéljen előtte, amely-

ben bűncselekményét, annak részleteit, a vizsgálati szervet érintő kérdéseket vele ismerteti. Zárkatársa közlékenységét jó személyi kapcsolat kialakításán keresztül kell elnyernie.

h) A fogdaügynök részére — megfelelő legalizálással — tájékoztatója és nevelése céljából napilapok, folyóiratok, könyvek olvasásának lehetőségét biztosítani kell. Emellett a körülményektől függően a zárkában adható kedvezményekben is részesíteni kell.

i) Árulást, dekonspirációt, vagy ezek gyanúját a vizsgálótiszt, ha pedig ez a fogdaügynök pihentetése közben merül fel, az operatív tiszt az előljárójának köteles jelenteni. Az ilyen eseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni és a vizsgálat eredményétől függően a szükséges intézkedéseket meg kell tenni. A kivizsgálást az illetékes vizsgálati alosztálynak és a Börtönelhárító Alosztálynak közösen kell lefolytatni.

j) Csoportos ügyben ugyanazt a fogdaügynököt az ügynek csak egy gyanúsítottja mellett lehet foglalkoztatni.

k) A vizsgálati alosztályok fogdaügynököt egymásnak csak a Börtönelhárító Alosztályon keresztül adhatnak át.

Ha a vizsgálati alosztály a fogdaügynököt más bűnügyben tovább akarja foglalkoztatni, azt újabb szolgálati jegyen kell kérni a Börtönelhárító Alosztály vezetőjétől.

l) A fogdaügynök részére a vizsgálati szervnél történt foglalkoztatása időtartamára a büntetésvégrehajtási intézetben elért átlagkeresetének megfelelő pénzüsszeget kell folyósítani.

Ha a büntetésvégrehajtási intézetben keresettel nem rendelkezett, a foglalkoztatása időtartamára a büntetésvégrehajtási intézet gyakorlatában kialakult átlagkeresetnek megfelelő juttatásban kell részesíteni.

A fogdaügynök részére kifizetésre kerülő pénzüsszegeket kérésének megfelelően takarékbetétben kell kezelni, vagy az általa meghatározott hozzátartozójának kell átutalni.

m) Ha az ügyben a fogdaügynök foglalkoztatása befejeződött, végzett munkájáról a vizsgálótiszt 5 napon belül jelentést köteles készíteni. A jelentésnek tartalmaznia kell:

- a fogdaügynököt mikortól meddig, ki mellett, milyen bűncselekményben foglalkoztatták (csoportos ügyben a gyanúsított bűntársainak nevét is);
- feladatait hogyan hajtotta végre;
- ellenőrzésének eredményeit;
- a fogdaügynökkel szemben dekonspiráció, árulás gyanúja felmerült-e;
- a fogdaügynök milyen kedvezményben, jutalomban részesült;
- a vizsgálótiszt egyéb észrevételeit.

A jelentést a fogdaügynök „B”-dossziéjába történő elhelyezés végett a Börtönelhárító Alosztályhoz kell továbbítani.

n) A fogdaügynök egy évben 6 hónapnál tovább vizsgálati szervnél nem foglalkoztatható.

III.

Vegyes rendelkezések

17. Az állambiztonsági szervek hálózati munkájának alapelveit tartalmazó szabályzat és a BM. állambiztonsági szervek hálózatának nyilvántartására vonatkozó szabályzat rendelkezéseit a börtönelhárítás és a fogdai felderítés terén a jelen utasításba foglalt eltérésekkel alkalmazni kell.

18. A börtönhálózatot, a fogdaügynökséget és a tájékoztatókat, mint a BM. III. Főcsoportfőnökség operatív eszközét a megismerésükre illetéktelenek előtt fedni kell. Anyagaikba betekintést a Börtönelhárító Alosztály vezetője engedélyezhet.

19. Titkos munkatársra és fogdaügynökre „M”-dossziét nyitni nem kell. A titkos munkatárs jelentéseit annak a tájékoztatónak az anyagában kell elhelyezni, akinek beszámolója alapján a jelentést készítette.

A fogdaügynök foglalkoztatási tervét, jelentéseit és a vizsgálati szervnél vele kapcsolatban keletkezett iratokat annak az

ügynek operatív (vizsgálati) dossziéjában kell elhelyezni, amelyben a fogdaügynököt foglalkoztatták.

20. A börtönhálózat, a fogdaügynök és a tájékoztató jutalmazását, a fogdaügynök keresetkiesés-megtérítését, a velük lefolytatott találkozók felmerült költségeket, valamint a más állam-biztonsági szervek és a rendőrség fogdaügynökként foglalkoztatott hálózatának fizetését a „B”-ellátmány terhére kell elszámolni.

21. A jelen utasítást a BM. III. Főcsoportfőnökség vizsgálói állománya részére a szükséges mértékben, a Börtönelhárító Alosztály beosztottjai előtt pedig egészében oktatás tárgyává kell tenni.

Az utasítás kiadása napján lép hatályba.

Az utasítás hatálybalépésével egyidejűleg a 0010/1962. számú belügyminiszter-helyettesi paranccsal kiadott „Szabályzat a BM. politikai nyomozó főosztály vizsgálati szervei fogdaügynökségének létesítésére és felhasználására” érvényét veszti.

RÁCZ PÁL s. k.

rendőr vezérőrnagy,
miniszterhelyettes

Felterjesztve: miniszter elvtársnak.
Kapják: miniszterhelyettesek,
BM. III. főcsoportfőnök-helyettesek,
BM. II. főcsoportfőnök-helyettes,
BM. III/IV. csoportfőnök,
BM. IV/I. csoportfőnök,
BM. Rendőrtiszti Főiskola parancsnoka,
BM. Nyilvántartó Központ vezetője,
budapesti, megyei rendőr-főkapitányok,
BM. III/1. Osztály vezetője,
BM. III/1. Osztály 22 példányt.
Készült: 70 példányban.